

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Examen Theologiæ Moralis

Moure, Antonio Fernandes de

Coloniæ Agrippinæ

Cap. 10. De Irregularitate.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40934

nicationem. Respondent negatiue Quia participare in crimine criminoso, est participare in crimine, propter quod quis excommunicatus est, iam contracta excommunicatione. Vnde si excommunicentur fœminæ, quæ cum coniugatis copulam habuerint illicitam, prima fœmina, quæ cum coniugato coierit, non contrahit prima vice excommunicationem. Sed aliæ à prima, & prima pro secunda vice, & reliquis.

CAPVT X.

De irregularitatē.

De irregularitatis definitione. §. I.

- 1 Definitur irregularitas.
- 2 Quotuplex est irregularitas.
- 3 Discrimen inter irregul. ex defectu, & delicto.
- 4 Quotuplex est irregularitas ex defectu.
- 5 An quodlibet crimen, & quibus defectus inducat irregularitatem.

1 **Q**VÆSTIO. Quid est irregularitas? R E S P. Est canonica inhabilitas ad ordines suscipiendos, aut ad susceptos exercendos, à solo iure proueniens. Dixi (canonica) quia sunt aliæ inhabilitates à iure ipso diuino ad ordines suscipiendos: qualis est inhabilitas fœminarum, & non baptizatorum: licet enim illis conferatur ordo, non fit sacramentum, nec imprimitur character; & ideo hæ inhabilitates appellantur incapacitates, non vero irregularitates. Dixi (à iure proueniens) quia nunquam imponitur ab homine, vt aliæ censuræ imponuntur, suspensionis scilicet, & interdicti, &c.

2 **Q**VÆST. Quotuplex est irregularitas? R E S P. Duplex, Vna prouenit ex defectu. Altera ex delicto. Ita Panorm. cap. Nisi cum pridem. de renunc. ibi Host. Innoc. & Speculator. lib. 1. tit. de dispens.

3 **Q**VÆST.

3 QVÆST. Quod est discrimen inter irregularitatem ex defectu, & ex delicto? RESP. Magnum sane. Nam irregularitas ex defectu, ablato defectu sæpe tollitur. Quæ vero est ex delicto, manet semper, donec dispenseretur in ea. Ita Præposit. *Can. Miror. d. 50.* Deinde, irregularitas ex delicto impedit, & suscipere ordines, & in eis ministrare; at vero irregularitas ex defectu solum prohibet ministrare in ijs, circa quæ deficit. Tertio. Quia Episcopi possunt dispensare in omnibus irregularitatibus ex delicto occulto, præterquam in ea, quæ oritur ex homicidio voluntario, non tamen in irregularitatibus ex defectu. Ita Concil. Trid. *sessi. 14. ca. 6.*

4 QVÆST. Quotuplex est irregularitas ex defectu? RESP. Octuplex. Nimirum ex defectu natalium: originis, liberationis, ætatis, honestæ famæ, corporis, animæ, sacramenti. Ita Præposit. *Can. 1. d. 50.*

5 QVÆST. Inducitne irregularitatem quodlibet crimen, & quilibet defectus? RESP. Minime. Nisi sit in iure expressum, ita cautum habetur *ca. Is qui de sent. excom. 1. & ibi omnes Doctores.*

An in dubio iudicandus sit aliquis irregularis. §. 7.

1 QVÆSTIO. In dubio estne quis iudicandus irregularis? RESP. Aut est dubium iuris, aut est dubium facti, in dubio iuris, nemo iudicandus est irregularis. Ita Nauar. *capit. Si quis autem. de pæn. d. 7. numer. 5.* Couar. *tract. de homicid. & hanc esse decisionem. capit. qui de sent. excomm. in 6. vbi affirmat Card. Tolet. lib. cap. 51.* In dubio facti, quando nimirum irregularitas est in iure expressa, sed dubitatur de facto, an sit tale, quod inducat irregularitatem, quæ in iure expressa est, in quouis foro est quisquam iudicandus, & habendus irregularis. ita *cap. ad audientiam. de homic. vbi apponitur hoc exemplum. Vulnerauit presbyter quendam de familia sua, qui conualescens à vulnere, grauiore superueniente infirmitate mortuus est, hic erat dubium de facto, an ex illo vulnere orta fuerit infirmitas, nec ne: si enim certum esset factum, nempe ortam fuisse mortem ex vulnere, de iure*

iure certa erat irregularitas: simile apponitur *cap. Significasti. 2. de homic.* Ita Nauar. Cou. & iuniores Doctores. Optima tamen hac in re distinctione vsus est Card. Tolet. *proxime allegato.* Nimirum etiam in dubio facti, cum irregularitas non inducit periculum animæ, & peccati, si non seruetur, sed solam inhabilitatem ad retinenda beneficia, vel officia, quæ quidem retineri possunt sine peccato, tunc quidem neminem iudicandum, nec reputandum in utroque foro, vt irregularis: est enim contra naturalem æquitatem certam apponere pœnam, vbi incertum est delictum. Secus vero dicendum merito arbitratur, cum dubium facti inducit irregularitatem, quæ si non obseruetur, datur periculum peccandi, vt sacramenta conficiendi cum peccato, &c. quia dubitatur an dignus accedat, & ita conciliat Antiquorum placita admodum discrepantia inter se.

De irregularitate ex defectu natalium. §. 3.

- 1 Qui sint tales.
- 2 Quis ex vero matrimonio natus, censetur illegitimus.
- 3 Quis ex non coniugatis natus, censetur legitimus in iure.
- 4 De eo, qui potest dispensare in hac irregularitate.

1 **Q**VAESTIO. Qui sunt irregulares ex defectu natalium? **R**ESP. Omnes legitime nati. d. 56. *Can. 1. & cap. 1. & ult. de fili presb.* siue illegitimitas sit aperta, siue occulta. *cap. Nisi cum pridem. §. non tamen propter quamlibet. de renunc.* vbi omnes, quibus contradixit Castro 2. *libr. de leg. pœn.* Remouetur autem illegitimus, tum propter dignitatem ordinis, tum propter detestationem criminis paterni, tum propter periculum incontinentiæ ex imitatione paterna.

2 **Q**VAEST. Quis ex vero matrimonio natus, censetur illegitimus in iure? **R**ESP. Qui natus est ex coniugibus postquam eorum vnus factus est presbyter, alter vouit continentiam.

Medull. Casuum.

Bb

mentiam,

mentiam, qui quidem carnaliter se miscendo, sacrilegium committunt.

3 QVAEST. *Quis ex non coniugatis natus, censetur legitimus in iure?* RESP. Qui natus ex soluto, & soluta, cum ipsi postea matrimonium contraxerunt. *ca. Tanta, qui filij sunt legitimi.* vbi Panorm. numer. 7. & Gloss. Item Gloss. *capit. Innotuit. de elect.* Deinde: Qui natus ex coniugibus, tantum externè putatis coniugibus: licet postea ob litem notam per iudicis sententiam iudicentur, quae in facie Ecclesiae contraxerunt, non coniuges, & tales separentur, *capit. Cum inter qui filij sint legitimi.* vbi Panorm. aduertit etiam esse censendos legitimos filios, qui nati sunt post litem contestatam, sed non iudicantem, dummodo sit bona fides in utroque coniuge, & saltem in vno, vt habetur *capit. Ex tenore, qui filij sint legitimi.* Qui quidem omnes habiles sunt ad quoslibet ordines, etiam ad Episcopatum, vt docet Panorm. *proximum. numer. 7.*

4 QVAEST. *Quis potest dispensare in hac irregularitate?* RESP. Episcopus ad minores, & vnum simplex beneficium *capit. 1. de filiis presbyter in 6.* Ad maiores vero, & beneficium curatum solus Papa *capit. 1. de filiis presbyter in 1.* atque etiam ad dignitates, & personatus. *capit. nunc de filiis presbyter.* Professio etiam in religione facit habitum ad sacros ordines, non tamen ad praelationes, *capit. 1. de filiis presbyter.*

De irregularitate ex defectu originis. §. 4.

- 1 *Ex quo defectu oritur hac irregularitas.*
- 2 *Quis potest dispensare in hac irregularitate.*
- 3 *Qui serui manent liberi. si ordinentur.*
- 4 *De Episcopo ordinante seruum, & de alijs ad litem ordinationem concurrentibus.*

1 QVAESTIO. *Ex quo defectu prouenit hac irregularitas?* RESP. Ex seruitute: sunt itaque irregulares *incipia. d. 54. per totam, & Extrauag. de ser. non ordina.* Seruus vero intelligitur natus ex serua. nam si natus est ex libera, non est seruus. *capit. Dilectus, de seru. manent.*

dia. Præterea: Ante libertatem, & manumissionem; nam post eam ordinari potest. *Can. nulli, distinct. 54. ca. 1. de ser. non ordin.*

2 QVÆST. *Quis potest dispensare in hac irregularitate?*
RESP. Solus Papa.

3 QVÆST. *Qui serui manent liberi, si ordinantur?* RESP. Omnes, qui quavis via ordinantur. *ca. Qui venerab. qui fil. sint legit. siue dominus consentiât, siue repugnet.* Ita Hugo citatus à Glossis, & Turrec. *Can. frequens d. 54.*

4 QVÆST. *Qua pœna afficitur Episcopus ordinans, & præsentator, & testes, seruum offerentes ordinandum?* RESP. Si Episcopus, præsentator, & testes nouerant seruitutem, & contradictionem domini, restituent duplum. duos scilicet seruos aut duorum pretium. *Can. si seruus. i. d. 54.* quod duplum restituet ex tribus ille, vel illi, qui seruitutis conscij ad ordines concurrerunt. Si vero seruus Episcopum fefellit, præsentatorem, & testes: solus seruus tenetur reddere domino suum peculium; quod si non habeat, tenetur seruire domino in diuinis & spiritualibus officijs, aut honestis conuenientibus sacerdoti. *Canon frequens d. 54.* quod si in hoc contumax fuerit, degradabitur, & seruiet domino secundum D. Anton. 3. p. tit. 28. capit. 6. §. 6. cum Innocent Raim. & Gloss. quos refert.

De irregularitate ex defectu ætatis. §. 5.

- 1 *Qui sunt tales irregulares.*
- 2 *Qua pœna punitur talis ordinatus.*
- 3 *Quis potest in hac irregularitate dispensare.*
- 4 *De pœna Episcopi talem irregularem ordinantis.*

Postulabat ordo adnumerata multitudinis irregularitatum, ut post irregularitatem ex defectu originis, reinterrogarem de irregularitate ex defectu liberationis: sed quia hæc parum est in usu, illam libens omitto: præcipue, quia scio te meminisse de ea satis agere Cardin. Tolet. *lib. 1. cap. 54.* Dic igitur.

1 QVÆSTIO. *Qui sint irregulares ex defectu ætatis?*
RESP. Ad primam tonsuram, minores septennio *ca.*

Bb 2

Nullus.

Nullus. de temp. ordinan. lib. 6. Ad acolytatum, minores anno completo. *Can. in singulis dist. 77.* Ad subdiaconatū, minores, vigesimo secundo. Ad diaconatum, minores vigesimo tertio. Ad presbyteratum, minores vigesimo quinto inceptis. *Ira Conc. Trident. sess. 23 cap. 12.* Ad Episcopatum vero minores trigesimo anno completo. *ca. Cum iniunctis de elect. in 6.*

2 QVÆST. *Qui ante hanc legitimam aetatem ordinatur, qua poena punitur?* RESP. Suspensionis, vsque ad legitimam aetatem, qua superueniente, non cessat suspensio per nouum ius. *Extrauag. Pij II. quæ omnes, quæ sacrum ordinem ante legitimam aetatem præsumunt accipere, ipso iure suspendit, ita vt si illum exerceant, fiant irregulares, nec possunt etiam superueniente aetate exercere illum, ante absolutionem à suspensione. Quæ extrauagans, comprehendit solos præsumentes, non autem ignorantes aetatis defectum, vt rectè aduertit Cardin. Tolet. lib. 1. cap. 58.*

3 QVÆST. *Quis dispensat in hac irregularitate?* RESP. Solus Papa. *cap. Nullus. de temp. ordin. in 9. Gloss. Clem. generalem. de aetate & qualitate.*

4 QVÆST. *Qua poena punitur Episcopus, qui sacrum confert ordinem ante legitimam aetatem?* RESP. Suspensionis. *cap. Vt non est compositio de temp. ord. vbi Butreus notat, non esse ipso iure suspensum, sed suspendendum, quem sequitur Toletus proxime.*

De Irregularitate ex defectu bonæ famæ. §. 6.

1 *Qui sunt tales irregulares.*

2 *Quotuplex est infamia,*

3 *Quis dispensat in hac irregularitate.*

1 QVÆSTIO. *Qui sunt hac irregularitate innotescunt?* RESP. Infames. *d. 33. Can. laici, & d. 51. Can. qui in aliquo. & 6. qua 1. Can. infames.*

2 QVÆST. *Quotuplex est infamia?* RESP. Duplex, alia iuris, alia facti. *Ita Gloss. 5. quaest. 7. Can. infames. §. porro. & 2. quaest. 7. Can. ipsi Apostoli. & Doctores communiter.* Ju-
ris

ris vero, aut est legalis, aut est canonica, hæc est aut per leges posita, aut per sacros Canones stabilita. Infamia facti oritur ex aliquo delicto graui, & notorio, propter quod delinquens, apud graues, & bonos viros malè audiuit, eiusque mala opinio concepra est.

3 **QVAEST.** *Quis potest in hac irregularitate dispensare?*
RESP. Papa potest omnem infamiam iuris, etiam ciuili tollere à quocunque clerico, & etiam à laico, sibi subiecto, atque etiam non subiecto, si illius ministerio indiget. Ita Innocent. Panorm. Hostiens. *cap. Cum te de senten. & re iud. Gemina. & Præposit. quest. 3. Can. Euphemium. Tolet. proxime.*

De irregularitate ex defectu corporis. §. 7.

1 *Ex quo defectu oritur hac irregularitas.*

2 *Quis est iudex huius defectus.*

3 *Quis dispensat in hac irregularitate.*

4 *An sublato defectu, tollatur hæc irregularitas.*

5 *De Hermaphrodito.*

6 *An liceat sextum digitum amputare.*

1 **QVAESTIO.** *Quis defectus corporis inducit hanc irregularitatem?* **RESP.** Sit hac in re *Prima* regula. Inducit hanc irregularitatem omnis defectus siue in membro, siue in membri parte, qui infert inhabilitatem, nempe qui impedit ministerium ordinis, aut inducit notabilem deformitatem, aut generat scandalum, & abominationem. Ita Anton. Burr. *cap. ultim. de corpor. vitiatis. deducitur ex cap. Nonnullis de clerico agrot. & ex tit. de corpor. vitiatis. & canonibus alijs, dict. 55.* Facit autem hic defectus irregularem ad illum ordinem, vel ad aliud ordinis exercitium, quod propter illum defectum fieri nequit. *Secunda* regula. Quando huiusmodi vitia sunt occulta, quia scilicet ex ijs non oritur deformitas, neque scandalum, nec debilitas ex ijs, nulla inducitur irregularitas. Vnde qui in pedibus careret pollice, aut digitos haberet deformes, non esset irregularis, neque etiam ille, cui virilia desunt, siue quia in cunabulis lectus est, *cap. tertio de corpor. vitiatis. siue quia ob infirmitatem à medicis illi ab-*

scissa sunt *cap. quinto, eodem titul & Can. si quis per aegritud.*
d. 55. Etiam si ipsemet sibi per aegritudinem absciderit, ut
 dicit Innocent. *cap. Significauit. de corp. vitiat.* siue qua
 sic natus est, vel in persecurione caesa ei sunt. *Can. Eunu-*
chus d. 55. Nec opus est virilia in puluerem redacta le-
 cum portare, ut imperitum vulgus arbitratur, sicut no-
 rat Gl. *Can. Eunucho. d. 55.* Et Ancharan. *cap. 3. de corp.*
vitiat. & Ioan. Andr. cum alijs Regula tertia, Abscisio
 membri, quæ ex culpa propria est, inducit irregularita-
 tem, etiam in eo casu, quando defectus solus, si ex culpa
 non esset, non inferret irregularitatem. Unde qui sibi vi-
 rilia amputauit, aut se castrauit etiam zelo castitatis, et-
 tiam si occulte fecerit, irregularis est, *Can. si quis abscidit.*
d. 55 & cap. significauit de corp. vit. Similiter, qui par-
 tem digiti sibi ex ira, & indignatione amputauit, est irro-
 gularis, *d. 55. Can. qui partem,* etiam si sit talis dignus
 cuius defectus, nisi culpa esset, non faceret irregularem.
 Partem autem minorem dimidio intelligendam affirmat
 Toletus *lib. 6. cap. 58.* membrum vero etiam occultum, ut
 digitum pedis. Dubitari tamen solet, an ad inducendam
 huiusmodi irregularitatem necesse sit, ut abscisio ex cul-
 pa sit publica. Negatiue responderi Anton. cum Host. *cap.*
3. de corp. aiuntque incurri hanc irregularitatem solum,
 cum notorium est hominem se ipsum scidisse, & hanc
 opinionem sequitur Anchar. *cap. 1. de corpor. vitiat.* &
 Gontal. *cap. 2. eodem titul.* Oppositum arbitratur verum
 Cardin. Tolet. eamque æquiparat abscissioni, & occulsi-
 oni occultæ alterius tertij, quæ licet occulta facit abscin-
 dentem irregularem, & ita appellatur talis homicida sui.
Can. si quis abscidit d. 55. Itaque mutilator sui ex ira, &
 passione, irregularis est.

2 QVÆST. Quis iudicaturus est de istiusmodi inhabili-
 tate, & deformitate, irregularitatem inducente? RESP. E-
 piscopus. Ita Innocent. *cap. 1. de corp. vit.* deduciturque et
cap. 2. eiusdem tituli.

3 QVÆST. Quis dispensat in hac irregularitate? RESP.
 Solum Papa. Ita Innocent. *cap. 1. de corpor. vitiat. ca. Cum +*
1. vnit. de re iudic. in 6. Anchar. *cap. Signif. de corp. vitiat.*
 & Præposi. *Can. non confidat. dist. 50. & ibidem. Archidiac.*

4 QVÆST. Sublatone huiusmodi defectu, & deformitate,
 tollitur

Exigitur irregularitas absque alia dispensatione? **R**ESP. Tollitur. Ita Præposit. *Can. ex præmissis. d. 50. n. 9.*

5. **Q**VAEST. Quid censet de Hermaphrodito? **R**ESP. Si in eo plus viget sexus foemineus, ordinari non potest. Ita Gloss. *Can. si testes §. Hermaphr. 4. q. 3.* quia ut sic non recipit characterem, quemadmodum foemina, secundum D. Anton. 3. p. titul. 28. cap. 6. §. 5 Syluest. & Tabiena. Si vero in eo æque viget uterque sexus, quantum ad ordines pro foemina reputari debet. Ita Præpos. *Can. si testes. 3. q. 4. §. eodem* cum Hugone. & Card. quos citat. Idem tenet Turrecr. Si vero in eo magis viget sexus virilis, licet characteris capax sit, tamen irregularis est, propter deformitatem monstruositatis, quæ licet sensibus non pateat, tamen cogitationi semper occurrit. Ita Anton. & Syluest. citati, deducuntque ex *Can. illiteratos. d. 36. & can. ult. d. 49.* Et ideo propter populi scandalum ordinandus non est, ut ait Archidiacon. 17. *quæst. 1. can. Diaconissam.*

6. **Q**VAEST. Licetne absque irregularitatis nota; sextum digitum amputare ad vitandam deformitatem? **R**ESP. Licet. Ita German. & Præpos. *can. qui partem. d. 55. Innocent. cap. Signif. de corpor. vit.* quemadmodum licet alia superflua, ut callum, verrucam, & similes tumores amputare, & digitum extrahere, quia sextus digitus non est membrum, nec pars membri, ut manifestum est, sed superfluitas naturæ.

De irregularitate ex defectu animæ. §. 8.

- 1 Qui sunt tales irregulares.
- 2 De temporis interuallo ad probationem sanisatis de morbo caduco.
- 3 De filijs conuersorum recenter ad fidem à Paganismo, & Iudaismo.
- 4 Quid in iure appellatur longum tempus.
- 5 Quis potest dispensare in hac irregularitate.

1. **Q**VAESTIO. Qui sunt irregulares ex defectu animæ?
RESP. Demoniaci, insani, lunatici, morbo caduco affecti. Ita Gelasius, d. 33. *C. v. usquequo.* & ibi Glo. quanquã

B b 4 D. Ant.

D. Anton. 3. p. tit. 28. cap. 5. & Navar. capit. 27. num. 203. appellat hos irregulares ex defectu corporis. Atque in primis dæmoniacy, siue vt appellant, enegument, seu arreptitij, si non sunt promoti nunquam iunt promouendi licet semel tantum vexati, ad pristinam redierint libertatem. *can. maritum can. clerici. d. 33.* & Gloss. *can. communiter.* eadem distinctione affirmat hoc esse sine contradictione. Si vero iam erant promoti ad minores cum vexati sunt, etiam sani, & omnino liberati, ad maiores nunquam ascendent. *Can. clerici. d. 33.* & *ibi* Gloss. Si vero iam erant promoti ad maiores cum arrepti sunt, & postea liberi apparent, expectandum tempus ad probandam perfectam liberationem, qua obtenta, & probata possunt ministrare altari *Can. communiter. d. 33.* & *ibi* Gloss. Hugo Geminian. & Præposit. & Archid. Probatio autem fit per annum, & ab Episcopo. ita Tolet. *lib. 1. cap. 58.* Infanti lunatici, morbo caduco laborantes, quos appellant epilepticos, si promoti non sunt, nunquam sunt promouendi *can. maritum d. 33.* & est communis sententia. Si iam promoti sunt, & adhuc laborant morbo, non permittuntur ministrare. *capit. V. quequo d. 33.* si vero iam sunt omnino sani, probantur post vnum annum ab ultimo morbo, & permittuntur ministrare in susceptis. 13. *questio. 1. Can. quis. §. sicut ergo.* Si vero non est omnino liberatus a morbo caduco, & frequenter illo laborat, non permittitur ministrare 7. *quest. 2. can. in tuus.* Si autem raro illa agitudine laborat, sed cum corripitur, cadit cum vocis amissione, & spumæ iactatione, non est permittendus ministrare. 7. *quest. 1. can. illud.* & Gloss. *Can. communiter. d. 33.* & est communis sententia. Secus vero dicendum, si raro laborat, & cum cadit, cadit blande, tunc enim permittendus est ministrare 7. *quest. 1. Can. illud.* Idem dicendum de lunatico, & amente, si cum cadit raro, non facit turpes corporis motus.

2. **QVAEST.** Dixisti, ad probationem sanitatis supra dicta requiri tempus vnius anni. videtur id contradicere canon. Nuper 7. *questio. 2.* ubi sola triginta dierum probatio exigitur.
RES P. Canonem citatum procedere de eo, qui negabat talem morbum fuisse vnquam passum: & tunc ad probationem facti, sola illa probatio exigebatur. Nos vero locuti

auti sumus de eo, qui sine dubio morbum passus est. Ita
 Gloss. *Can. nuper. cit.* & Toletus *lib. 1. capit. 50.* vbi Docto-
 rum placita ad placidam componit pacem. Sunt præte-
 rea irregulares ex defectu animæ neophiti, id est, noui-
 ter ad fidem conuersi. *dist. 48. can. 1. & 2. & Canon. qui in*
aliquo. d. 51. irregulares, inquam, ad maiores ordines, non
 ad minores. Ita Geminian. *can. prohibentur.* Archidiacon.
 Præposit. & Turrecrem. *can. quoniam d. 48.* & colligitur
 ex *Canon. quicumque dist. 77.* Nec item sunt irregulares
 ad maiores, longo post tempore probata fide eorum, &
 erga Ecclesiam amore.

3 *QVÆST.* Suntne reputandi pro neophitis filij conuersorum
 ad fidem, baptizati in infantia? *R E S P.* Minime. Ita Turrec.
Can. prohibentur. distinctio. 48.

4 *QVÆST.* Quod spatium appellabitur longum tempus?
R E S P. Decem annorum. Sunt præterea irregulares ex
 defectu animæ illiterati. *d. 36. & d. 51. Can. qui in aliquo. &*
d. 55. can. penitentes.

5 *QVÆST.* Quis potest dispensare in hac irregularitate?
R E S P. Cum neophitis nouiter conuersis solus Papa.
 Ita Tolet. *lib. 1. cap. 59.* Cum illiteratis, qui nec legere sci-
 unt, nec ad primam tonsuram, Episcopus. *capit. Nullus. de*
temporib. ordin. in 6. notantque Geminian. Præposit. & Ar-
 chidiac. *Can. non confidat d. 50.* nunc iam res est certa ex
 Conc. Trid. *sessi. 23. cap. 4.* Ad maiores vero ordines solus
 Papa, & c.

De irregularitate ex defectu sacra- menti. §. 9.

- 1 Qui sunt irregulares ex hoc defectu.
- 2 Quid est bigamia.
- 3 Quotuplex est bigamia.
- 4 An sit dicendus bigamus, qui virgini à se antea com-
 pressa nupsit.
- 5 An sit bigamus, qui inter accusandum adulteram
 uxorem eam cognouit.

B b 5

6 An

- 6 An sit bigamus, qui cognouit adulteram ignorans adulterium.
- 7 An sit bigamus, qui cognouit adulteram à se talem certo cognitam ex occasione coacta habitatio- nis.
- 8 An sit bigamus, qui bis contraxit, inualide tamen cum secunda.
- 9 An sit bigamus, qui inualide contraxit cum corrupta. & consummauit.
- 10 Occurritur difficili argumento contra nouam propositionem.
- 11 Qui dispensat in hac irregularitate.

¶ **Q**VAESTIO. Qui sunt irregulares ex hoc defectu? R. 117. Sunt bigami. ca. debitum de bigamia.

2 **Q**VAEST. Quid est bigamia? R. E. S. P. Est Triplex. Vera, interpretatiua, & similitudinaria. Vera est, cum re ipsa interueniunt multæ nuptiæ. Interpretatiua est, cum qui contraxit cum vidua, aut corrupta, aut cognouit uxorem, quæ post matrimonium commisit adulterium. Similitudinaria est, cum quis post votum solempne castitatis contraxit cum aliqua. *Can. quotquot. 27. quest. 1.* Vel cum quis uiuente adhuc propria uxore contrahit cum alia. *cap. nuper. de bigam.* Vtraque bigamia facit irregularem. Est itaque bigamus, & irregularis, qui plures successiue duxit uxores legitimas. *Can. qui sine crimine. d. 26. siue vnam ante baptismum, alteram post. Canon. acutius. d. 26. siue vtramque ante baptismum. Canon. vna. d. 33.* Ad hanc speciem bigamiæ contrahendam requiritur, vt cum vtraque habita sit copula carnalis. Ita Doctores ex *cap. Debitum de bigamis.* Est bigamus, & irregularis, qui contraxit cum vidua iam à primo marito cognita, & eam cognouit carnaliter. *Can. curandum est. d. 34. & capit. 2. de bigam.* quanquam viduam duxerit, & cognouerit ante baptismum. *Can. si quis viduam. dist. 34.* Est bigamus, & irregularis, qui duxit & cognouit corruptam ab alio. *Can. qui in aliquo. d. 51. & Can. curandum est d. 34.*

Hæc

Hæc irregularitas contrahitur, licet maritus ignorauerit uxorem iam esse ab alio cognitam. Ita notat Panorm. capit. super eo de bigam. numer. 7. & Gloss. Can. nemo. d. 32. & est communis sententia. Est præterea bigamus, & irregularis, qui cognouit uxorem, post uxoris adulterium. Can. si cuius. Can. si laici d. 34.

4 QVÆST. Estne bigamus, qui corripuit virginem, & postea cum ea contraxit? RESP. Minime. Ita communis sententia, Hostiens. in sum. tit. de bigam. §. circa quest. 6. & capit. sane. 1. de cler. coniug. Archid. d. 32. Can. nemo. Panorm. cap. Debitum num. 2. de bigam. Gloss. cap. sane. de cler. coniug. Gofred. de bigam. num. 5. D. Thom. in 4. d. 27. quest. 3. art. 1. quest. 3. art. 2. & alij.

5 QVÆST. De eo, qui cognouit uxorem adulteram, tria te rogo. I. Estne bigamus, qui inter accusandum uxorem de adulterio, eam cognouit carnaliter? RESP. Maxime. Ita Gloss. Can. si cuius. dist. 34. & ibi Turrec, & Gofred. de bigam. num. 9.

6 QVÆST. Rogo II. Estne bigamus, qui adulteram cognouit ignorans adulterium? RESP. Maxime. Ita communior Doctorum pars, cum Panorm. cap. Super eo. de bigam. quam sequitur Tolet. lib. 1. cap. 16. vbi discrepantes refert opiniones.

7 QVÆST. Rogo III. Estne bigamus, qui coactus ab Ecclesia habitare cum uxore, quam ille solus maritus scit fuisse adulteratam, eam cognouit. RESP. Communis opinio responder affirmatiue. Ita de irregularitate late Card. Tolet. lib. 1. ca. 60.

8 QVÆST. Quid censes afferendum, cum quis valide contraxit cum Berta, & ea mortua contraxit cum Theodora inuualide, dicendusne bigamus, & ideo irregularis? RESP. Archidiaconus Can. cognoscamus. 34. d. negat, cum quis secundum matrimonium nullum contraxit, & consummauit (nam siue copula nulla bigamia contrahitur, vt notat Toletus proxime) ignoranter. Affirmat tamen Hostiensis in sum. de bigam. numer. 3. & Panorm. capit. Nuper. de bigam. deducuntque ex capit. Nuper. allegato, deducta paritate rationis in hoc, atque in casibus textus. Eos sequitur Toletus lib. 1. capit. 61. Itaque qui bis contraxit, & consummauit, siue vnum matrimonium fuerit validum, alterum

alterum

alterum inualidum, siue utrumque inualidum, bigamus est. Ita communis Doctorum sententia. Innocent. capit. Nuper de bigam. Hostiens. in sum. de bigam. num. 1. D. Anton. 3 p. tit. 28. capit. cum pluribus, quos referunt loca citatis.

9 QVÆST. Estne bigamus, qui nulliter contraxit cum vidua, aut corrupta, & consummatit matrimonium? RESP. Negat Nau. in sum. capit. 27. Affirmant tamen Hostiens. in sum. de bigam. num. 3. §. quot sunt species. & capi. 1. de bigam. Gotfred. in sum. de bigam. numer. 10. eos sequitur Tolerus proxime, affirmans esse communem opinionem, Quia generaliter ubi matrimonium de iure celebratum induceret irregularitatem, etiam de facto eandem infert, & ita Rota decision. 1. de bigam. alias. 457. definiuit de clericis in minoribus, qui nulliter contraxerat cum vidua.

10 QVÆST. Verum obiectio occurrit non contemnenda. Nam superius diximus nullam esse irregularitatem inducendam, qua non sit expressa in iure: hæc vero irregularitates proxima non sunt expressa. in cap. Nuper ex cuius textu eruuntur. Nam sola sit mentio duorum casuum. Nempe quando est nullum secundum matrimonium, quia vivebat prior uxor; aut quando celebratum fuit ab eo, qui habebat ordinem sacrum post mortem prioris coniugis? RESP. Respondet Cardin. Toler. lib. 1. cap. 61. §. tertium dubium. expressum dici in iure id, quod continetur sub expressa ratione legis, & ita accidit in nostro casu.

11 QVÆST. Quis potest dispensare in hac bigamia ex defectu? RESP. Dico primo. Papa dispensare potest cum quocunque bigamo ad omnes ordines maiores & minores, & ad quascunque dignitates. Ita D. Thom. 4. senten. d. 27. quest. 7. art. 7. Archid. Can. lector. & ibidem Turree, qui omnes allegant, & probant sententiam D. Thom. dicuntque esse communem. Ratio est, quia omnis irregularitas est introducta iure positiuo, quamquam iam a tempore Apostolorum, ut constat ex D. Paulo, & notat Toler. lib. 1. capit. 62. Dico secundo. Difficile Papa dispensat cum bigamo vero; facilius autem cum bigamo interpretatiuo.

Dico tertio. Non potest Episcopus dispensare, ad maiores ordines cum bigamo, siue vero, siue interpreta-

tiuo.

tatiuo. Ita Hostiens. in sum. de bigam. in fine. Præpos. & Gemin. in Can. lector. d. 54. Panorm. capit. Super eo de bigam. num. 5. in fine. & satis probatur per cap. Super eo & capit. Nuper. de bigam. Nec itidem potest Episcopus dispensare, vt in susceptis maioribus ministrent. cap. Super eo citato. Neque itidem ad maiorem, etiam primam tonsuram. Ita Panorm. cap. Super eo de bigam. numer. 5. in fine. Præpos. & Gemin. Can. lector. d. 34. Nouissime Tolet. citato loco. vbi assert pro se Congregationem Conc. Trid. sessi. 23. capi. 17. & sententiam Sixti Quinti, qui Episcopum dispensantem cum vero bigamo, qui duas successiue duxerat vxores, ad primam tonsuram, & beneficium simplex, iudicauit ipso iure suspensum ab ordinum collatione, dispensatum autem ab exercitio ordinis suspensum, & beneficij nullam fuisse collationem, nec fructus suos fecisse. Nec itidem potest Episcopus dispensare cum bigamo vero, aut interpretatiuo, vt in minoribus susceptis ministret. Ita Doctores citati.

De irregularitate ex delicto hærelis. §. 10.

QUÆSTIO. Qui sunt irregulares ex delicto hæresis?
RESP. Hæretici, & Apostatae, qui in hæresim exteriori lapsi sunt. Canon. qui in aliquo d. 50. Deinde, Hæreticorum, & Apostatarum credentes, & fautores, & defensores cap. Statutum 2. de hæret. Item omnium supradictorum filij, etiam si crimina parentum imitati non fuerint cap. Statutum. 2. de hæret. Item filij Iudæorum conuersorum, qui postea ad Iudaismum reuersi sūt. cap. Contra Christianos de hæret. in 6. & ibi Glossa. Item omnium supradictorum nepotes. cap. Statutum. de hæret. Vbi Gloss. & Rebuff. in praxi. de modis amitt. benef. num. 26 ita explicant, quando pater est hæreticus, vel fautor, vel aliquis nominatorum, tunc filij, & filiorum filij, sunt irregulares, non autem filij filiarum: quando autem mater est hæretica, vel fautrix, vel aliqua ex prædictis, filij tantum sunt irregulares, non autem filij filiorum. Pro filijs hæreticorum, & prædictorum intelliguntur, quicumque, & quouis modo illegitimi. Ita Gloss. cap. Statutum de hæret. & ibi Ioan. And. Hæretici vero, & alij prædicti, intelligun-

intelliguntur ij, qui tales esse, aut tales mortui fuisse probantur. Nam si sunt emendati, & in Ecclesiam iterum, vt filij reuersi, ipsi quidem manent irregulares, sed non eorum filij. Ita *cap. Statut. allegat. Filij relapforum*, qui relapsi iam pœnitentes propter solum relapsum inorte damnati obiere, non sunt irregulares. Ita *Gloss. capit. Statutum. de hæret. qui credentes è viuis decedunt. Filij hæreticorum*, qui ante parentum crimen ordines susceperunt, non priuantur ordinum exercitio. ita *Gloss. Can. satis peruersum. d. 56.* communiter recepta. Neque amittunt beneficia quæ ante crimen obtinuerunt. Ita & prædicta *Gloss. & Panormit. cap. Vergentis, de hæret.* est communis opinio.

De irregularitate ex delicto, circa baptismi sacramentum. §. 11.

QUÆSTIO. *Qui sunt irregulares hac irregularitate*
RESP. In primis, qui scienter bis, aut pluries baptismum suscepit. *Can. eos quos de consecr. d. 4.* nec ad primam tonsuram admittuntur. *Can. confirmandum d. 70.* Deinde rebaptizati ignoranter. *Can. qui bis de consecr. d. 4.* quæ vero ignorantia requiratur, docet *Tolet. lib. 1. cap. 64.* Quam controuersiam omitto, quia ad praxim parum prodest. Præterea. Qui bis contulit baptismum. Ita *Doctores communiter ex capi. 2. de apostatis.* Non tamen sub conditione, vel etiam cum ignorantia crassa. Quia iste non dicitur rebaptizare. Ita *Nauar. sup. & Toletus proxime citatus.* Quarto, qui baptizatus est ab hæreticis in adulta ætate. *Can. qui in qualibet. 1. quest. 7.* fecus si in ætate infantili ante usum rationis. *1. qu. 4. Can. placuit. & Can. qui apud.* Vltimo, qui per multum tempus, distulit baptismum. *Can. 1. d. 57.*

De irregularitate circa ordinum susceptionem. §. 12.

QUÆSTIO. *Qui sunt irregulares ex hoc delicto?* RESP.
 In primis qui excōmunicatus maiori excōmunicacione ordinē aliquem maiorem vel minorem suscipit. *ca. 1. de eo, qui fur. ord. sus. ca. cum illorū de sent. excōm.* Dixi maiori excōmunicacione, quia excōmunicatus mi-

neri excommunicatione non efficitur irregularis. Neque ab hac irregularitate excusatur, cui habet ignorantiam iuris huius, vt notat Tolet. *lib. 1. cap. 65.* Deinde fit irregularis ille, qui suscipit ordines ab Episcopo, qui renunciauit Episcopatu. *capit. 1. de ordin. ab Episcop. qui renunc. Episcop.* Dixi Episcopatu, hoc est, dignitati Episcopi, quia, qui solo loco renunciauit, potest rogatus ab Episcopo suos ordines maiori, vel minori ordine. Dixi, rogatus, quod intellige ad conferendos maiores ordines: nam licet quis habeat sui Episcopi literas (appellant, reuerendas) irregularis est, si ordines suscipiat à tali Episcopo, qui loco renunciauit. Tertio. Manet irregularis, qui ab Episcopo excommunicato ordines suscipit, etiam si ignoranter acceperit, id est, ignorans Episcopum esse excommunicatum. *cap. Cum Clericis de ordin. ab Episcop. qui renunc. Episcop.* Intelligo vero id, de ignorantia crassa. *Can. ord. 9. quest. 1.* Quarto manet irregularis, qui suscipit ordines minores cum subdiaconatu vno die, *cap. 2. de eo, qui sur. ordin. susc. & ille, qui vno die duos sacros ordines suscipit. cap. 3. de eo, qui sur. ord. susc.*

De irregularitate contracta in ministerio ordinis. §. 13.

QUÆSTIO. Qui sit irregularis hac irregularitate? RESP. In primis, qui exercet actum ordinis, quem non habet, actum, inquam, ordinis solemniter. Est autem actus proprius ordinis solemniter celebratus, quem laicus in ea solemnitate exercere non valet, vt cantare epistolam in missa cum manipulo, Euangelium cum stola, baptizare solemniter, audire confessiones, Missam dicere, aut alia sacramenta conferre. Ita Panorm. *cap. 1. de cler. non ord. ministr.* Ita Syluest. *verb. irreg. s. 14. D. Anton. 3. p. tit. 28. cap. 1. §. 1.* quem male in oppositum citat Nauar. *cap. 27. numer. 242.* vt aduertit Tolet. *lib. 1. cap. 66.* Consuetudo tamen obtinuit, vt actus minorum ordinum quomodolibet à laico exercentur, & ideo, qui eos exercet, non incurrit irregularitatem, sicut ille qui exercet actum iurisdictionis, quam non habet, vt Doctores aduertunt. Deinde fit irregularis, qui maiori excommunicatione innotatus, actum ordinis, quem habet, solemniter exercet,

vt si

vt si celebrat: si cum stola cantat Euangelium, & cæ. Ita
 Doctores communiter ad cap. 2. de cler. excommun. interd.
 minist. Hostien. And. Panormitan. & alij Hanc tamen
 irregularitatem non incurrit, qui cum ignorantia proba-
 bili ministrat; secus si cum ignorantia crassa. capit. Apo.
 eodem tit. Actum vero ordinis intellige etiam minoris, Ita
 Panormit. cap. si quis Presbyter. eodem tit. Iam tamen vlti-
 receptum est, vt omnem actum minorum ordinum la-
 cus exerceat, vt clericus. Idem dicendum est de suspensio-
 maiori suspensione ab officio celebrante, aut actum or-
 dinis solemniter exercente, atque de excommunicato.
 cap. 1. de sentent. excommun. in 6. & cap. 1. de sent. & re iud. in
 6. licet ignorantia crassa ignoret se esse excommunica-
 tum. Dixi, maiori suspensione, quia suspensus minor
 suspensione, talia exercens, non fit irregularis, vt dicit
 Panorm. cap. Si celebrat. de cler. excommunicato minist. Idem
 dicendum de deposito, & degradato. Dixi, suspensus ab
 officio, quia suspensus à beneficio celebrans, non fit irre-
 gularis. Ita Panorm. cap. Nisi cum pridem. de renunc. numer.
 19. & Gloss. 6. Latores de cler. excom. minist. vers. ab officio.

De irregularitate ex homicidio, & mutila-
 tione. §. 14.

- 1 Quid est homicidium.
- 2 Quid est mutilatio.
- 3 Quid in corpore humano appellatur membrum.
- 4 An digitus appellandus sit membrum.
- 5 De auricula.
- 6 De mamilla.
- 7 Corollaria deducta ex definitione mutilationis.
- 8 An ex mutilatione oriatur aqua irregularitas, atque
 ex occisione.
- 9 Quot modis fit homicidium.
- 10 De clericis accusantibus criminosos.
- 11 De ratihabitione, & amissione.

I QVAESTIO. Quid est homicidium? RESP. Est pri-
 uatio vitæ corporalis humanæ.

2 QVAEST.

2. QVÆST. Quid est mutilatio? RESP. Est abscissio alicuius membri, aut partis membri humani, cum realiter à reliquo corpore separatur.

3. QVÆST. Quid est membrum in corpore humano? RESP. Est in corpore humano pars, quæ in eo distinctum habet à reliquis officiis.

4. QVÆST. Estne digitus dicendus membrum? RESP. Affirmant Caiet. 2.2.q. 65. art. 1. Sot. 5. iust. q. 2. art. 1. Oppositum sentiunt maior Canonistarum pars. Barth. lib. 2. ff. de publ. iud. Panormitan. c. deo diacono. ver. non. & c. Cum illorum de sent. excommun. Ioan. Andr. cap. ex iniuncto, de heret. cum alijs multis. Ac proinde, qui digitum abscindit, non fit irregularis, & hæc est communis Canonistarum sententia, inter quos multi, qui digitum habent pro membro, negant esse membrum ad irregularitatem inducendam.

5. QVÆST. Quid censes de auricula? RESP. Negat Couar. Affirmat tamen Speculator, tit. de dispensat. matrim. irregul. §. iuxta. in fine.

6. QVÆST. Quid censes de mamilla in fœmina? RESP. Negat Couar. sup. Affirmat tamen Tolet. lib. 1. cap. 77. arbitraturque habere in corpore humano distinctum officium.

7. QVÆST. Ex definitione mutilationis, quid deducitur? RESP. In primis, per vulnerationem cum quacunque sanguinis effusione, ubi non est mors, nec mutilatio membri, non induci irregularitatem, vt notauit Panormitan. cap. de diacon. qui cler. verb. noue. & cap. Clericis. ne cler. vel monach. Deinde, qui membrum debilitat alterius, sed non abscindit, licet illud reddat impotens ad suum munus exercendum, non dicitur mutilare. ita cum communi Panorm. capit. De diacono & cap. Clericis citatu. Præposit. ibidem. Felyn. cap. Cuius illorum. de sent. excommun. Francus capit. Is qui. de sentent. excommun. in sexto. Quam opinionem late probat Toletus proxime. Et ideo qui alium excecat, sed oculum non foras eruit, non est mutilator. Neque qui homini mortuo abscindit membrum aliquod, neque qui fœtum, antequam animetur, occidit: animatur vero in visceribus matris, quadragésimo die, si est mas. Octogésimo, si est fœmina. Ratio

Medull. Casuum.

Ec

est

est manifesta. Quia nec separat membrum à corpore, qui alium solummodo excæcat, neque priuat vitam sensibili humana, qui vel membrum hominis moreni præscindit, aut fœtum non animatum enecat: vt patet in Philosophia.

8 QVÆST. *Sequitur ne ex utraque irregularitas?* R. S. P. Parem fecerunt iura mutilationem homicidio, qui eum occidit, aut mutilat, siue licite, siue illicite, irregularis est. *Clem. si furiosus. de homicid.* Verum multo diuersa irregularitate, quia qui occidit, aut mutilat iuste, vt cum ministri iustitiæ occidunt, aut mutilant malefactores, vel quis aggressorem occidit, aut interimit, fit irregularis ex defectu lenitatis, (ita appellantur) qui occidit aut mutilat iniuste, fit irregularis ex delicto.

9 QVÆST. *Quot modis fit homicidium?* R. S. P. Tribus voluntate, necessitate, aut casu. Voluntate vero fit, aut iuste, aut iniuste. Iuste fit, cum quis auctoritate publicæ fungens, malefactores, aut interficit, aut interficere facit, vt tortores, iudices, testes. Sed magnopere aduertendum est, requiri in iudice, aut publico ministro occidente iustum animum. est autem iustus animus, cum amore iustitiæ, & nõ zelo vindictæ occiditur malefactor, aut hostis communis. 23. *quest. 4. can. ea vindicta.* & 23. *quest. 5. can. minister.* vbi Archid. id adnotat & 23. *quest. 1. can. quicumque,* & ibi Gloss. & 11. q. 3. *can. Episcop. presbyter* & ibi Doctores. Si enim occidat animo vindictæ, fit irregularis ex delicto, sed cum limitatione, quam rectè Tolet. *lib. 1. cap. 74.* adiunxit, scilicet, quando principalius occidit, quia priuatum inimicum occisurus, licet non fungeretur auctoritate publica. Necessitate fit quando quis coactus necessitate, ad defensionem mouetur iniustæ oppressionis, aggressorem occidit. Potest autem defendere, vel vitam propriam, vel vitam proximi, vel bona temporalia. Potest autem quis defendere vitam propriam occidendo, vel mutilando, vel cum moderamine inculpatae tutelæ, quando scilicet nulla alia ratione potest mortem, aut mutilationem propriam euitare, quam occidendo, vel mutilando. Vel non seruato moderamine inculpatae tutelæ, quia nimis eum poterat aliter effugere manus aggressoris. Dicoigitur

ter I. Cum quis seruatō moderamine inculpatae tutelae alium occidit, vel mutilat, nec peccat (nisi faciat ex odio, aut vindicta) quia iure naturali vim repellere licet: nec manet irregularis. Clem. *Furiosus. de homicidio*. Etiam si sit persona Ecclesiastica, vt ibi manifeste declaratur. Dixi; vitam propriam, quia si quis occidit ad evitandam propriam mutilationem, quam non nisi occidendo inimicum evitare potest, licet non peccet, manet irregularis ex defectu, hoc dictum diserte probat Tolet. *lib. 1. cap. 74*. Quia per Clem. *Furiosus*. citatam sola irregularitas iuris antiqui sublata est, quae etiam in defensione propriae vitae seruatō moderamine inculpatae tutelae contrahebatur. Dico *secundo*. Qui occidit, aut mutilat non seruatō moderamine inculpatae tutelae, semper manet irregularis: sed magno cum discrimine.

Nam cum quis peccat, occidendo, aut mutilando non seruatō moderamine: qualis est Ecclesiasticus, qui vitae poterat per fugam consulere, cum teneatur Christi humilitatem imitari ratione sui status, nec ei fuga cedit in dedecus, imo in honorem ob imitationem Christi, manet irregularis ex delicto. Cum vero quis occidit, aut mutilat non seruatō moderamine sine peccato, qualis esset miles gloriosus, qui licet posset vitam tueri fugiendo inualorem, non tamen teneretur fugere, quia illi fuga vertitur in ignominiam, manet irregularis ex defectu. Dico *tertio*. Qui ad defendendam vitam proximi, alium occidit, aut mutilat, non peccat. Ita definitur *cap. Dilecto. de sentent. excommun. Quia unicuique mandauit Deus de proximo suo &c.* Non solum in spiritualibus, sed etiam in temporalibus. Manet tamen irregularis. ita Gloss. *Clem. unic. de homicid.* si vero seruaui moderamen inculpatae tutelae, manet irregularis ex defectu: si autem non seruaui ex delicto. Dico *quarto*. Qui occidit, aut mutilat in bonorum temporalium defensione, irregularis est. Verum latum est discrimen: nam cum licet occidere, vel mutilare raptorem ad conseruanda bona propria, vt licet homini laico saeculari, irregularitas ex defectu: cum vero non licet, vt non licet, personae Ecclesiasticae, vel cum res temporalis est parui momenti, tunc irregularitas est ex de-

licto. hac de re Toletus latè, & disertè. Dico quinto. Suppono quod homicidium casuale est, quod fit præter intentionem occidentis, aut facientis id, unde mors secuta est. Qui operam dabat rei illicitæ, ex qua mors: siue per se, siue per alium est secuta, etiam si fit præter eius intentionem, est irregularis ex delicto, etiam si omnem diligentiam præmiserit, ne quis occideretur. Ita Syluest. *homicid. 2. §. 2.* Couar. Tolerus, & est communis sententia. Hinc manet irregularis qui percussit alium animo non occidendi, licet mortuus sit ex infirmis, aut medicorum incuria, aut ex morbo percussioni superueniente, quia operam dabat rei illicitæ. Item manet irregularis, qui iniquam rixam cum alio habuit, quem amici in auxilium aduenientes, illius intuitu occiderunt. Ita Panorm. & Anani. *cap. Petrus de homicid.* quia dabat operam rei illicitæ. Item manet irregularis, qui percussit alium, licet nec lethaliter, nec animo occidendi, tamen ea percussione, ut factus sit impotens ad fugiendum, & ob id superuenientes illius inimici, illum occiderunt. Ita Anan. *cap. Significasti numer. 46.* & ibi Panormitan. quia dabat operam rei illicitæ. Item manet irregularis clericus in maioribus, vel in minoribus habens beneficium, chirurgiam exercens, si quem incidit, aut adussit: ita ut ex ea incisione, vel adustione mors secuta sit, licet ex incuria infirmi. *capitu. Tua nos de homicid.* quia dabat operam rei illicitæ, clerico enim interdicitur usus chirurgiæ. Item manet irregularis, qui inhonestè ludens cum prægnante muliere, ita eam per locum attraxit, ut abortus animati foetus fuerit subsecutus. *cap. Sicut. 2. de homicid.* quia dabat operam rei illicitæ. Deinde manet irregularis, qui medicinæ ignarus, bono tantum zelo motus, dedit infirmo potionem, ex qua orta est mors.

Potionem, inquam, etiam aquæ, vel vini, &c. sine medici consilio. Ita Innocent. *capitu. Tua nos de homicid.* & Præposit. *Can. 1. distin. 50. numer. 27.* Item manet irregularis, qui in torneamentis, alterum percutit solo animo ludendi, & vires exercendi, si moriatur ex vulnere, quia hic ludus est prohibitus. *cap. Felicitis de torneam.* item manet irregularis, qui tenellum infantem secum in lecto

collo-

collocavit, & dormiens oppressit, cum prohibitum sit, secum tenellos infantes in lectulo collocare per noctem. *Can. consuluist. 2. quest. 5.* nisi ad id cogat paupertas, & tunc adhibenda est omnis cura, ne sequatur oppressio, quæ cura si defuit, contracta fuit irregularitas, ita Tolet. *proximo loco. Dico sexto.* Qui operam dabat rei licitæ, si tamen non adhibuit prius diligentiam, ne mors sequeretur, si ea fuit secuta, irregularis est, exempla multa habentur in Tolet. *lib. prim. capitu. 75.* Non est tamen adhibenda diligentia, nisi quando est periculum mortis, ac mutilationis in tali re licita, vt adnotat Pannorm. *capitu. ex literis. 2. de homicid. & Anan. ibid.* Hinc manifeste colliges non esse irregularem eum, qui cum daret operam rei licitæ, adhibuit omnem diligentiam moralem, ne mors alicuius sequeretur, & tamen casu fuit subsecuta. Ita omnes Doctores, &c. Colligo secundo in casuali homicidio semper irregularitatem esse ex delicto, quia videlicet, aut irregularis dabat operam rei illicitæ: aut quia cum daret operam rei licitæ, non adhibuit omnem diligentiam. Ita D. Thom. 2. 2. q. 64. art. 8. Pannormitan. *cap. ad aures. de atat. & qualit. Præposit. Can. 1. d. 50. nu. 26.* probaturque ex *cap. Ioannes c. Dilectus de hom. vt probat Tolet.*

Aduertendum tamen est, non quamuis rem illicitam, vnde mors casualiter fuit subsecuta, censi illicitam ad effectum irregularitatis: sed eam solum quæ ex genere suo, est periculosa homicidij, ita Sot. *lib. 5. iust. q. 1. art. 9.* Couarr. & Socin. *c. ad audientiam. de homicid. & Anchar. c. vlt. de hom. in 6.* sed hæc doctrina intelligenda cum res illicita, cui dabatur opera, non fuit immediata causa mortis: si enim fuit ita immediata causa, inducit, quomodolibet sit illicita, irregularitatem, vt late probat Toletus *proxime*, qui hac de re lausius, & disertissime pertractat. Dico *septimo.* Qui mandat alteri, vt occidat, aut mutilet vel aliquid agat, vnde procedat mors, aut mutilatio, irregularis est. *c. Si quis viduam d. 50.* Verū, qui re integra reuocauit mādaturum expresse, & sine fictione, mandatarius tamen noluit acquiescere, sed occidit, & mutilauit, mandans non est irregularis, Ita Innocent. *c. Ad audientiam. de homic. ibid.* Ancharan. & Anani. Nec

idem dum mandatarius occidit nomine proprio, non mandantis. Ita Ioan. And. & Anchar. c. ad audientiam. de homicid. Nec item cum mandatarius occidit, post tempus a mandante præscriptum. Ita Anan. in cap. ad audient. est. Dico Octauo. Consulens alteri, ut occidat, aut faciat aliquid, unde mors sequitur, irregularis est, ita Præposit. Can. si quis viduam d. 30. & alij, supra citati: par enim ratio est de consulente, atque de mandante. Vnum tamen latum discrimen est, quod non sufficit reuocare consilium ad fugiendam irregularitatem, si consiliarius ex vi consilij occidit, vel mutilauit, ut notat Innocentius in cap. ad audient. de homicid. communiter receptus: siue sufficit in mandante, ut iam supra ostendi. Non est tamen irregularis clericus, qui in bello iusto excitat milites ad bellandum, dummodo eos non exciter ad occidendum, vel mutilandum, licet postea in ipso conflictu sequantur, homicidia, & mutilationes. Ita Panormitanus cap. Petito. de homicid. & Gloss. Can. clericum. d. 30. Dico nono. Qui ita defendunt homicidas, ut hominum occasionem, tuto, & liberius efficiant, vel animosius, irregulares sunt, cap. Sicut dignum. de homicid. §. illi etiam. si autem defensio fuerit iusta, utpote in homicidio iusto, & personis non prohibitis erit ex defectu.

Si vero ad homicidium iniustum, vel ad iustum personis Ecclesiasticis, erit ex delicto: & sic adest intentio mortis erit ex homicidio voluntario: si vero est præter intentionem, erit casuale, iuxta superius dicta de mandante, & consulente. Hanc ob rem sunt irregulares fiscalis notarius, testes, qui literas scribunt, in quibus iubetur officiali ut occidi faciat aliquem malefactorem, satellites, notarij sententiam mortis scribentes, notificantes eam reo cum auctoritate, quique interfuerint dum reus occiditur, auctoritative, & tanquam fautores, accusator in causa sanguinis, aduocatus contra reum, aduocatus qui defendit reum contra auctorem, erga quem exigitur pena talionis, quæ illi irrogata est cum morte vel mutilatione. Ita Præposit. Can. i. d. 30. n. 16. Panor. cap. Ex his. de exces. pralat. & patet ex Canon. aliquantos d. 51.

10 QVAEST. Possuntne absque irregularitate clerici, con-

queri

queri, & querelam deponere etiam apud indices sacularis, contra suos malefactores in defensionem sui, & rerum suarum, etiam super criminibus, in quibus poena sanguinis venit imponenda? RESP. Possunt. cap. Prelatus. de homic. in 6. si protestentur se nolle vindictam, & sanguinis poenam, quae protestatio satis est, si verbo fiat. Possunt etiam eosdem malefactores in sui rerumque suarum defensionem capere, & iudici tradere, ut tenet Socin. cap. Ad aud. de homicid. n. 52. Pro rebus suis intelliguntur bona temporalia, serui, ancilla, &c. non tamen amici, aut alio vinculo coniuncti, ut notat Francus supra. Haec tamen protestatio debet esse vera: si enim verbo tenus protestetur, se non ob vindictam facere, tamen reuera animum habet vindictae, ita irregularis est ex delicto ac si non faceret protestationem: erit tamen in solo foro conscientiae irregularis, dum animus vindictae laet. Ita Hostiensis in sum. de homicid. §. qua poena. vers. verum circa haec. Archidiacon. cap. Prelatus. de homicid. in 6. Gemin. ibid. & Ioan. Andr. & Francus. Item Anan. cap. Postulasti. de homicid. D. Anton. 3. p. tit. 28. cap. 2. §. 4. Tolet. lib. 1. cap. 30. protestatio enim supponit animum non vindicandi, & cum habenti suffragatur: aliter enim non est vera protestatio. Nec valet argumentum, quia Ecclesia non iudicat de actu interiori: iudicat enim cum ille coniunctus est, cum actu exteriori, & ita punit excommunicatione, externum actum haereticalem, cum procedit ab interna haeresi, atque alios similes. Possunt etiam clerici absque irregularitate denunciare de crimine vergente in publicam perniciem, cum eadem protestatione, licet delinqueas morte, aut mutilatione puniendus sit. ita Caiet. 2. 2. d. 32. art. 3. Nauar. Can. inter ver. 11. q. 3. corol. 53. cum Cou. & colligitur ex cap. Accusasti. de Accusat.

II. QVÆST. Præter tres modos, consilium scilicet, mandatum, defensionem, daturne alius, per quem contrahatur irregularitas? RESP. Maxime. In primis rati habitio, quando nempe aliquis homicidium nomine eius factum, etiam ipso ignorante, ratum postea habet. Ita Archidiacon. cap. si quis viduam d. 50. Speculum. titul. de leg. §. iuxta propositum. Boic. cap. sicut dignum de homic. Sylu. homicid. 3. §. 2. Rossel. homicid. 2. §. 5. Nauar. in summ. 6. 27.

num. 233. pro hac opinione facit, quia in delictis, rati-
 brio mandato æquiparatur. Reg. ratihibitionem de reg.
 iuris in 6. fauet etiam cap. si quis de sentent. excommun. in 6.
 Debet autem esse eius nomine factum, tempore quo
 ipse posset idem facere, vt notat Panorm. cap. i. de conuer.
 infid. seio oppositum docere Tolet. lib. i. cap. 81. Hostien.
 Archid. Tabien Armil. Couarr. quos refert, motus est
 principio, quia non inducenda est irregularitas, quæ ex-
 presse non habeatur in iure, vt habetur cap. Is qui, de sen-
 tent. excommun. in 6. sed non audeo Doctorum communem
 refragari. Alter modus contrahendi irregularitatem est
 omisso, nempe, quando aliquis non liberat à morte eum
 quem poterat auxiliando liberare. Quoniam tamen res
 est obscura, & valde controuersa, latius in ea immor-
 bor. Quando igitur non liberatio, aut non prohibitio
 vim habet auxiliij, aut consensus apud occidentem, tunc
 qui non liberat, aut non prohibet, est irregularis, quia in
 eo casu est auxilium, aut consensum præstare, casus est
 in cap. Petrus de homicid. Quando etiam non liberatio est
 illicita, & contra iustitiam (tunc autem talis est, quando
 quis ex officio, aut mercede tenebatur liberare) est irre-
 gularis, & homicida non liberans. Dixi (contra iustitiam)
 quia non liberatio contra solam charitatem non facit ir-
 regularem. Longiorem hac de re disputationem, legitur
 apud Toletum. lib. i. cap. 82.

CAPVT XI.

Quid est suspensio. §. 1.

- 1 Quid est suspensio.
- 2 Certa regula in hac materia.
- 3 Quis potest suspendere.
- 4 Quis potest suspendi.
- 5 Propter quid potest ferri suspensio.
- 6 Quod peccatum punitur suspensione.